

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора Романишиної Людмили Михайлівни про дисертаційне дослідження і автореферат МАЗАЙКІНОЇ ІРИНИ ОЛЕГІВНИ на тему: «ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

1. Актуальність дослідження Ірини Олегівни Мазайкіної, полягає в тому, що присвячена розвитку сучасної парадигми освіти, яка базується на врахуванні особистісних якостей студентів. Особистісно орієнтована освіта є тою основою, яка розглядається як ресурс і механізм суспільного розвитку. На жаль, в практиці викладання іноземних мов в недостатній мірі використовуються технології особистісно орієнтованого навчання. На нашу думку, це обумовлене недостатньою обізнаністю вчителів іноземних мов із цими технологіями. А це негативно позначається на ефективності підготовки вчителів іноземних мов. Тому обрана дисертанткою тема дослідження є актуальною. Актуальність дослідження обраної проблеми підсилюється наявністю суперечностей, серед яких найважливішою є суперечність між об'єктивною потребою вчителя у формуванні свого індивідуального досвіду реалізації особистісно орієнтованих технологій і традиційною практикою підготовки педагогів, зорієнтованою на трансляцію готового знання. Ми це пояснюємо тим, що ця суперечність охоплює як теорію, так і практику навчального процесу.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дослідженні. Відзначимо, що ґрунтовність задекларованих наукових положень та висновків підтверджена глибоким критичним аналізом теоретичних та, що особливо є важливим, практичних основ проблеми формування готовності майбутніх учителів до навчання учнів іноземних мов. Дисертанткою використано комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних

методів, які дали можливість провести на високому науковому рівні педагогічний експеримент, довести вірогідність отриманих результатів.

Рецензоване дисертаційне дослідження опирається на багату джерельну базу – 356 найменувань (з них 19 авторських публікацій), що забезпечило достатній теоретичний і практичний рівень роботи: на основі психолого-педагогічної літератури обґрунтовано практичні засади, визначено організаційно-педагогічні умови, розроблено модель та проведено педагогічний експеримент. Висновки, сформульовані в дисертаційному дослідженні, узгоджуються з завданнями дослідження та науковою новизною .

3. Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційної роботи. Під час освітнього процесу були визначені деякі чинники, які позитивно вплинули на ефективність підготовки вчителів іноземних мов, які визначили новизну такого процесу:

- *вперше* визначені й обґрунтовані організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх учителів іноземних мов до застосування особистісно орієнтованих технологій у професійній діяльності (опанування студентами методологічних засад особистісно орієнтованого підходу на заняттях із психологічних і педагогічних дисциплін; упровадження особистісно орієнтованих технологій у професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов; розроблення студентами дидактичних матеріалів з урахуванням принципів індивідуалізації та диференціації навчання іноземних мов і застосування ООТН на практиці).
- *уточнено* суть, критерії (ціннісно-мотиваційний, інформаційно-когнітивний, операційно-діяльнісний), показники й рівні готовності учителів іноземних мов до застосування особистісно-орієнтованих педагогічних технологій.

4. Значущість отриманих результатів характеризується тим, що опубліковано посібник «Особистісно орієнтовані технології навчання іноземних мов»; розроблено курс лекцій на тему «Методологічні підходи в навчанні іноземних мов»; створено спеціальний блог для організації роботи студентів над виконанням Web-квестів; проаналізовано й дано характеристику

найбільш популярним онлайн-курсам з вивчення англійської мови та запропоновані методичні поради щодо їх використання. Підтвердженням потреби в наукових публікаціях дисертантки є те, що матеріали розробок впроваджено в освітній процес чотирьох вищих навчальних закладів.

5. Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження. Високий професіоналізм Мазайкіної І.О. підтверджено опублікованими науковими працями: 5 статей у фахових виданнях України; 4 – у закордонних виданнях, одна з яких входить до наукометричної бази Scopus; 9 статей і тез у матеріалах конференцій; 1 навчально-методичний посібник.

Наукові праці дисертантки підтверджують професійну компетентність авторки та повноту викладу отриманих результатів дисертації.

6. Відповідність структури та змісту дисертації чинним вимогам. Дисертаційне дослідження чітко структуроване, план логічний, аргументований. Тема дисертації узгоджена з планом. Дисертанткою правильно визначено мету, об'єкт, предмет, що дозволило їй накреслити завдання і їх виконати, про що свідчать результати дослідження.

У *вступі* дисертантка аргументовано окреслила актуальність, стан дослідженості проблеми, визначила питання, які потребують подальшого дослідження. Актуальність теми підтверджена визначеними суперечностями, які потребують усунення на що і спрямоване дослідження. За основу дослідження було обрано особистісно орієнтований підхід. Показано значення цього підходу для підвищення готовності майбутніх учителів до професійної діяльності.

У *першому* розділі дисертантка розглянула питання про основні тенденції та психолого-педагогічні проблеми запровадження особистісно орієнтованого підходу в вітчизняній і закордонній практиці, визначено критерії і показники рівнів готовності майбутніх учителів іноземної мови та сучасний стан такої готовності.

Подано декілька визначень поняття «готовність», розкрито суть кожного визначення і вказано, яке з них було використано в практичних дослідженнях.

Тобто, в першому розділі розглянуто виконання першого і третього завдань дослідження.

За для виконання другого і четвертого завдань дисертаційного дослідження Мазайкіною І.О. у *другому* розділі «Організаційно-педагогічні умови формування готовності вчителів іноземних мов до використання особистісно орієнтованих технологій» було розглянуто питання про організаційно-педагогічні умови процесу, особливості використання особистісно-орієнтованих технологій в підготовці майбутніх учителів іноземних мов та методику їх впровадження.

Достатньо аргументовано вибір досліджуваних умов, їх вплив на ефективність підготовки майбутніх учителів і реальні наслідки процесу. З усіх організаційно-педагогічних умов, на нашу думку, найбільший вплив мала умова: розроблення студентами дидактичних матеріалів з урахуванням принципів індивідуалізації та диференціації навчання іноземних мов і застосування ООТН на практиці. Ми це пояснюємо тим, що впровадження цієї умови пов'язано безпосередньо з практичною діяльністю самого студента. Хочу відзначити, що не так часто в дослідженнях ефективність умови залежить від самостійної діяльності студентів, тобто залежить від внутрішніх мотивів, а це ще більш цінне, ніж зовнішні впливи.

У *третьому* розділі дисертантка доволі глибоко висвітлила організацію, зміст і методику проведення формувального етапу педагогічного експерименту. Це забезпечило вірогідність отриманих результатів. Детально розглянута методика дослідження, її особливості і труднощі, які були в процесі дослідження. Дуже оригінально поданий аналіз результатів дослідження, за яким проглядається процес усунення визначених авторкою суперечностей, що є цінним. Це визначає роль автора в покращенні навчального процесу..

Констатуємо високу мовностилістичну культуру тексту дисертаційного дослідження. Дисертація оформлена за новими правилами, що відповідає вимогам ДАКу.

Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Відзначаючи високий науково-методичний рівень дослідження, суттєві вагомі позитивні напрацювання та здобутки дисертантки, вважаємо за доцільне звернути увагу на певні *дискусійні моменти та зауваження*, які визначаємо у якості побажань:

1. Відзначаючи актуальність теми дослідження хотілось би побачити більшу аргументацію потреб у впровадженні особистісно орієнтованих технологіях навчання саме майбутніх учителів іноземних мов.

2. Бажано притримуватися єдиної термінології, як заявлено в темі «особистісно орієнтовані технології навчання», або пояснювати значення кожного іншого терміну - « особистісно орієнтований підхід», «особистісно орієнтоване навчання», саме там, де цілком доцільно говорити про технології.

3. Вважаємо за потрібне в науковій новизні замість «уточнено», поставити «удосконалено». Адже кожне уточнення сприяє удосконаленню. Адже всяке уточнення призводить до удосконалення.

4. У переліку технологій, деякі технології в інших випадках є методом. Бажано пояснити, чому в даному випадку можлива підміна понять.

5. Розглядаючи питання про готовність, потрібно більше уваги звернути на психологічну аргументацію цього поняття, тому що це більше психологічна проблема.

6. У третьому розділі, при розгляді питання про ефективність особистісно орієнтованих технологій, потрібно було більше уваги звернути саме на доказ ефективності впровадження технологій з використанням методів математичної статистик, про що авторефераті не згадується зовсім, тільки загальні фрази.

7. Залишається спірним для нас питання про назву моделі. Чи це модель формування готовності майбутніх учителів іноземних мов до впровадження особистіно орієнтованих технологій навчання, чи модель застосування особистісно орієнтованих педагогічних технологій навчання іноземних мов (як подано в темі)

8. Висновки щодо відповідності дисертаційного дослідження чинним вимогам. Відзначимо, що зауваження та побажання носять дискусійний

характер, а тому суттєво не впливають на високу оцінку дисертаційного дослідження. Робота Ірини Олегівни Мазайкіної характеризується науковою новизною у контексті професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови.

Таким чином, дисертаційне дослідження на тему «Формування готовності майбутніх учителів до застосування особистісно орієнтованих технологій навчання іноземних мов у професійній діяльності» визнаємо змістовною та завершеною науковою працею, яка повністю відповідає вимогам пп. 9, 11, 12 та 13 положення «Порядку присудження наукових ступенів», що затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами від 06.09.2016 р.), а її авторка – Ірина Олегівна Мазайкіна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки Хмельницької
гуманітарно-педагогічної академії

Л.М.Романишина

Підпис Л.М. Романишиної
Зав. кафедрою

Л.М. засвідчую.
Рішення Л.С.